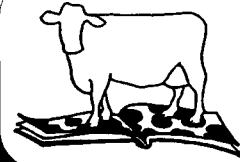

שונות ומשונות

פינת הלשון

יובל

א. **יֹבֵל** ז' 1. אֵיל. 2. שׁוֹפֵר הַעֲשׂוֹי מִקְרָנוֹ שֶׁל אֵיל. – [יֹבֵל, יֹבְלִים, -לִי-]
ב. **יֹבֵל** ו' 1. שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שְׁאַחֲרֵי שֶׁבַע שְׁמֹשׁוֹת, שְׁזֻקְבָעָה לְשָׁנַת שְׁבַחֹן וְדִרְזֹר לְעַבְדִּים וְלְאֲדָמָה. 2. תְּקִיפָה שֶׁל חֲמִשִּׁים שָׁנָה. 3 (בהשאלה) שָׁנָה שֶׁמְלֵאָה בָּהּ תְּקִיפֹת-שָׁנִים מְסִימָת (בִּיחֹד בְּחֻשְׁבוֹן עָלִי – 10, 25, 50 שָׁנָה וְכוּ') לְאָדָם אוֹ לְמַסְעֵל. – [יֹבֵל, -לִי, יֹבְלִים] 5. יֹבְלוֹת] • חֲגֵי-יֹבֵל • חֲגֵי-יֹבְלִים • חֲגֵי הַנְּעֻרָה לְמֵלֶאכֶת מְסַפֵּר מְסִים שֶׁל שָׁנִים (בִּיחֹד מְסַפֵּר עָלִי – 10, 25, 50 שָׁנָה וְכוּ') לְאָדָם אוֹ לְמַסְעֵל • נְעֻד־הַיֹּבֵל • חֶבֶר אֲנָשִׁים הַעֹסְקִים בְּאֲרוֹן חֵג יֹבֵל שֶׁל אָדָם אוֹ שֶׁל מֹסֵד וְכוּ' • סִפֵּר הַיֹּבְלִים, שְׁמוֹ שֶׁל אֶחָד מִן הַסְּפָרִים הַחִיצוֹנִים, שֶׁנִּכְתְּבוּ בִּימֵי בֵּית שֵׁנִי, וְבוֹ פְרוֹט חֲשׂוֹבֵי הַיֹּבְלוֹת וְהַמְאָרְעוֹת שְׁאָרְעוּ אוֹ • פְּעַם אֶחָת בְּיֹבֵל • לְעֵתִים רְחוֹקוֹת בְּיָתֵר • נִמְשָׁךְ (נִשְׁתַּרְבֵּב) בְּיֹבֵל (בהשאלה) נִמְשָׁךְ וְזֶן רַב בְּיָתֵר.

יתירה מזאת, מילונו של נבסטר מתרגם את המילה יובל לתקיעה בחצוצרה, כלומר בשופר שלנו עשוי קרן איל. מכאן לשאגות שמחה עת הכריזו על שנת החמישים – היובל. היתה גם סיבה טובה לשמחות של המוונים ולא כולם מאותו נימוק.

מקובל היה וקבוע בחוק שהפך מסורת (או להפך, מי שזוכר שיגיד), שאחרי שבע שמיטות (של שבע שנים כ"א) השנה החמישים נקבעה כשנת שבתון, בו שוחררו כל העבדים העבריים וגם אדמות שנלקחו והחליפו בעלות. אין לפני אסמכתאות או הסברים מאירי עיניים באשר למקרים בהם החזירו אדמות לבעליהן הקודמים. אך אם כוונת שנת היובל היתה להקל על עבדים נרצעים או על מי שאיבדו נחלאותיהם מכל סיבה שהיא – דיינו, ואפילו נשתתף בשמחתם – ונדיע.

הנה זה קורה לנו וגם קורא לנו: החודש השלמנו חמישים שנה להופעת הגליון הראשון של 'משק הבקר והחלב'. זה קורה לנו כי הזמן עובר – מהר מדי בשנים האחרונות, כך נדמה לי. אמנם מדענים אוסטרליים פירסמו שמהירות האור הלכה וקטנה במיליוני השנים האחרונות, בניגוד לקביעתו של אלברט איינשטיין שטען למהירות אור קבועה ובה מודדים גם את הזמן במרחבים הקוסמיים – ביחס להרגשת האדם הבא בימים ונשאר בשטח, הזמן עובר מהר.

דוקא משום כך, הזמן קורא לנו לשמר את זכרונות העבר ולו רק כדי ללמוד ולהפיק ממנו נסיון ומעט חכמה למען הבאים אחרינו, לבל יחזרו על אותן שגיאות וטעויות שכבר שכחנו. בדיוק למטרה זאת ובמבט קדימה הוחלט בזמנו להוציא בטאון במתכונת דו־ירחון, הלוא הוא 'משק הבקר והחלב' שהגיע לבגרות, בדרך לגבורות אם נדע לכלכל מעשינו.

דפדפנו מעט במילונים שונים ונראה שהמונח **יובל** הוא מן העתיקים שבשפה העברית, כי אפילו היוונית העתיקה משתמשת בו, תוך התאמות של איות והגייה. לא אתפלא אם היתה מילה דומה בהגייתה ובמובנה בשפה האכדית הקדומה אולי עוד יותר. מכל מקום, השפות האירופיות כולן גזרו יובלותיהן מן העברית, לאחר שגם דתות אחרות התחילו להשתמש בתנ"ך כבסיס קדום לגירסאות ביוונית וברומית ומשם הלאה.

ישנם כמה מובנים ל**יובל**, כפי שניתן להתרשם מן המובא במילון אבן-שושן; הקטע הנוגע לנושא כאן בצמוד. אם כן, **יובל** הוא גם **אֵיל** וגם שופר העשוי מקרנו של איל.

בזמן המודרני המושג יִגְבֵּל הפך לציון תקופה מסויימת ולא כל כך מוגדרת של אירועים, מעשים ושמחות – ואיבד את עיקר ציוויו בכל הקשור לשחרור מעבדות מוצהרת וכפויה וגם פסק מלהגן על ביתו ורכושו של תושב שנקלע לקשיים. הפשוטא בתהילים כה; גם המחוקק המודרני יוכל ללמוד משהו שאולי יקל על שכבות אוכלוסיה במצוקה. **מדרכי מלען**

מכתבי קוראים...

“פסילות מזרע” – הרהורים

רובנו, הרפתנים, מתעלמים לחלוטין מהסעיף הקטן המופיע בחשבונית של “שיאון” שנקרא “פסילות מזרע”. מתעלמים משום שהסך לחיוב (20%) נראה להם רף גבוה שלא יגיעו אליו ואין צורך להשקיע יותר מדי אנרגיה בלהרהר אם בכלל יש לסעיף זה מקום על גבי החשבונית. “פסילות מזרע” הן בהחלט נושא ראוי לבחינה, לימוד והפקת לקחים, אבל בשום אופן אין לו מקום על גבי החשבונית.

במשך יותר מעשרים שנותי כרפתן נתקלתי בעשרות ואולי מאות מקרים שבהם טעה המזרע. המזרע לא טעה משום שהוא חלילה לא מקצוען דיו, אלא משום שישנן כנראה תופעות שהמדע (מה לעשות?) עדיין לא פיענח וספק אם יפענח עד תום אי-פעם. המזרע טועה בדיוק כמו שהרפתן טועה ובדיוק כמו, כן, גם הרופא.

המערכת הזאת – המעגל הקטן: רפתן, מזרע, רופא – אמורה לעבוד ביחד ובשיתוף פעולה מלא (מעט אימון לא זויק) על מנת לקדם את הרפת המקומית ובתוך כך לתרום גם לענף כולו. זאת מערכת שנמצאת בתהליך למידה אינסופי.

בשום אופן אין מקום להתחשבות בנושא שהוא בעייתי ולא ברור די צרכו. בהרצאות הרבות ששמעתי בנושא זה, טורחים אנשי המקצוע (בניהם נציגיה של ‘שיאון’) להסביר

לא צריך להיות בלש גדול כדי להבין, אפילו מתוך מעט ההסברים במילונים הלועזיים המובאים כאן, שמילת המפתח ל-jubilee האנגלי ואבות אבותיו הרומיים והיווניים כולם נולדו מן היובל העברי. מאז, ועם ייסוד הכנסיה הרומית-קתולית במאות הראשונות לספירת הנוצרים, השתמשו גם בתנ"ך בכלל ובמזמורי התהילים, בפרט – הכל בתרגום לשפה הרומית (לטינית) וגם זאת לאחר תירגום ראשון מן המקור העברי ליוונית (תרגום השבעים הידוע). שימו לב לציון פרקי תהילים ס"ו וגם ק', שבגירסה הלטינית מתחילים = *Jubilate Deo* = הריעו לה'. במשך הזמן נעשו התאמות מעניינות מבחינה היסטורית כי באו לפתור בעיות של ניהול דתי ופוליטי של ציבור מאמינים גדל והולך (אפילו השתמשו ברעיון היובל בהקשר לחטא ועונשו ושחרור מעונש על תנאי, עד כמה שיכולתי להבין).

1. The third Sunday after Easter; so called because in the primitive church divine service began with the words of the 66th Psalm, *Jubilate Deo*.
2. The 100th Psalm; so called from the first word in the Latin version.
- jū'bi-lāte*, *v.i.* [*L. jubilatus*, pp. of *jubilare*, to shout for joy, from *jubilum*, a wild cry.] To rejoice; to exult.
- jū'bi-lā'tion*, *n.* The act of exulting; rejoicing.
- jū'bi-lee*, *n.* [ME. *jubilée*; OFr. *jubilée*; LL. *jubilaeus*; Gr. *ἰβήλαιος*, from Heb. *yōbēl*, the blast of a trumpet, the sabbatical year which was announced by the blast of a trumpet.]
  1. Among the ancient Jews, every fiftieth year, following an interval of seven sabbaths of years, at which time all slaves of Hebrew blood were liberated, and all lands, which had been alienated during the whole period, reverted to their former owners.
  2. A season of great public rejoicing; any occasion of joy or rejoicing.
  3. In the Roman Catholic church, a feast first instituted in the year 1300 by Boniface VIII., who proposed that it should be celebrated at the commencement of each succeeding century. The period was afterward reduced to fifty, and later to thirty-three years. Paul II. finally reduced it to twenty-five years, and since his time there has been no alteration. The jubilee is a year of indulgence in which remission from the penal consequences of sin may be obtained by those who comply with certain conditions and perform certain acts.
  4. The fiftieth anniversary of some event of public interest and importance, or the year of such anniversary; as, the *jubilee* of the reign of Queen Victoria.
  5. A state of joy or delight. [Rare.]
- jū'bi-list*, *n.* One who participates in the celebration of a jubilee.